

Forfatter: Wied, Gustav

Titel: Ane-Marie

Citation: Wied, Gustav: "Ane-Marie", i Wied, Gustav: *Første Violin. Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde. Det svage Køn. Den hellige Aand H. C. Andersen. Et Par Handsker. 1967*, Rosenkilde og Bagger, 1966-, s. 287. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-wied05val-shoot-workid135687.pdf> (tilgået 14. juni 2021)

Anvendt udgave: *Første Violin. Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde. Det svage Køn. Den hellige Aand H. C. Andersen. Et Par Handsker. 1967*

ANE-MARIE (1900)

288

289

AGERENDE

- *Ane-Marie.*
- *Søren.*
- *Mads.*

FØRSTE AFDELING

Lolland. Aften i September.

Solen hænger nede bag Pilene; og Duggen er begyndt at falde.

Søren Jeppesen og hans ægteviede Hustru *Ane-Marie Nielsdatter* er ved at køre Aarets sidste Læs Sæd hjem. Det har været en vaad Sommer, og man har maattet nappe Kornet mellem Bygerne. Men nu kan man da Gu'sketak se Enden.-

De to smaa, brune, langhaarede Heste foran Pindevognen staar og luder tungt med Hovederne mod Jorden. Af og til stikker de Mulerne ned mellem Stubbene og snuser efter for om muligt at finde et Aks. Men de snuser forgæves; for *Ane-Marie* lader ikke det mindste Straa ligge; vil det ikke hænge ved Riven, bøjer hun sig og plukker det op med Fingrene. Marken ser noget nær ud, som var den kæmmet med Tætkam. -

Dybere og dybere synker Solen. Hestene og Kornlæssets Skygger bliver lange og magre. Himlen mod Vest staar i Brand; og Piletræernes kuplede Kroner tegner sig imod den som store, sorte Kugler, der stille vugger for Vinden.

Oppe paa Læsset ligger *Søren Jeppesen* og hviler med hele sin Vægt langs ad Læstræet for at tvinge det ned. Og for Enden af Vognen staar *Ane-Marie* og haler med begge Hænder i Rebet, som fra Vognbunden er slaaet to Gange op om Træet: Sju! Sju! stønner hun og haler til og synker rykvis i Knæene, alt som Tovet strammes.

-- Nok et Tav ! (kommanderer *Søren.*)

Og *Ane* retter sig, svøber Rebet et Par Gange om højre Haand og haler atter til.

-- Bind saa! (lyder det fra Manden.)

Og hun danner med kyndige Fingre en Rendeknude og knytter.

- Vil Du age med hjem?

- Næ-i ...

Sindigt stikker hun Tømmerne fast mellem Forkens Grene og rækker ham dem. Saa faar han ogsaa Riven rakt op. Og saa kører han.

Fod for Fod skrumpler Hestene fremad over den nøgne Stubmark ned mod Gaarden. - Solen er forsvunden. Himlen er nu bleggul med en svag gyldenrød Tone nederst nede. Dæmringen skrider frem; og Poplernes Blade rasler i Aftenvinden.

Ane-Marie løfter Hovedet paa Skraa og kigger efter en Flok Vildgæs, som flyver knortende af Sted højt oppe. Saa banker hun lidt Jord og Grus ud af sin ene Træsko; visker Næsen med Bagen af sin Haand og følger langsomt efter Vognen. 290 *Søren* er naaet hjem. Han staar nu og stænger Ladeporten. Kornlæsset er sat ind paa Laden, da det baade er blevet for sent og for mørkt til at læsse det af i Aften.

Tværs over Gaardspladsen stolprer Hestene tungt af Sted hen mod Vandingstruget. De jager Mulerne dybt ned deri, pruster et Par Gange med vidtopspilede Næsebor og suger derpaa begærligt Vandet til sig. - Saa løfter de samtidig Hovederne og ser frem mod *Søren*, der kommer klaprende paa sine Træsko over Stenbroen:

- Naa! Ka' I bli'e færdi'e! (siger han).

Og Dyrene gør trevent omkring og sjokker videre ad Stalden til. -

I det samme drejer *Ane-Marie* ind ad Gaardporten, hvor Lænkehunden ligger og blinker søvnigt foran sit Hul i Muren.

Hun og *Søren* passerer tæt forbi hinanden, strejfer næsten hinandens Klæder. Men de ser ikke til hinanden og taler ikke. - Han gaar ind i Stalden bag efter Hestene, og hun gaar hen langs Vaaningshuset til Køkkendøren. -

Det er næsten ganske mørkt. Kun de hvide Huslænger lyser svagt. Og paa det lille Stykke Himmel over Gaardspladsen blinker Stjernerne frem.

✂

ANDEN AFDELING

Inde i Stuen.

Fire nøgne, hvidkalkede Vægge. Under Vinduerne ud mod Gaarden en Bænk med et umalet Fyrretræs Bord foran. Ved den modsatte Væg en bred Alkoveseng med blaastribet Sjirtingsforhæng og vældige Dyner. - Stengulv. Bilæggerovn. En rødmalet Dragkiste. Og et Par Træstole.

Der er mørkt i Stuen. Men man ser Omridsene af en Mands Hovede og Skuldre tegne sig mod Vinduernes lysere Felter.

Det er *Søren*, der sidder og venter paa sin "Nad're". Han sidder sammensunken med Armene hvilende mod Bordpladen. Af og til rører han lidt paa sig, og hans sømbeslaaede Træsko skurer da med en knasende Lyd mod Stengulvets grove Sand. - Gennem en Sprække i Døren ud til Køkkenet falder en spinkel Lysstribe hen over Alkovens Forhæng.

Efter en Stund at have siddet og nikket, som om han smaablundede, drejer *Søren* langsomt Hovedet om i Retning af Lysstriben:

✂ -- Kommer Du? (siger han.)

Ingen svarer.

Men lidt efter bliver Døren skubbet op, og *Ane-Marie* kommer ind med et stort Lerfad i Hænderne. - Hun sætter Fadet fra sig paa Bordet og gaar saa tilbage ud i Køkkenet og henter Lampen, en lille, kluntet Petroleumslampe paa Fod, men uden Kuppel:

✂ -- Aa, jajaja! (gaber *Søren* og strækker sig forventningsfuld.)

Saa letter han lidt paa sig om mod Væggen og løfter en Træske ud af en sort Læderstrop, som sidder fastsømmet oppe mellem Vinduerne. - Der sidder ganske vist to Skeer, men det falder ham aldrig med en Tanke ind at tage den anden ned samtidig. *Ane-Marie* maa selv om at hente sin. Hvad hun synes at finde fuldstændig i sin Orden.

Saa tager hun en Stol og sætter sig ved den anden Side af Bordet lige over for Manden. Og saa begynder de at spise.

Søren har trukket Fadet nærmest over mod sig; saa *Ane* maa række sig godt og næsten løfte sig i Sædet, hver Gang hun henter en Mundfuld.

Det er Mælkegrød, de spiser. Mælken er varm. Men Grøden er serveret i store, haarde, iskolde Klumper.

Langsomt og slubrende kører de Føden i sig. Og der mæles ikke et Ord imellem dem.

Lyset fra den lave, kuppelløse Lampe borer sig ind i deres Øjne. Luften i Stuen er kvælende lummer. Og Sveden sprækker frem paa Pande og Hals. Men de ænsrer det ikke. De æder bare . .

✂

SØREN

(er en stor, kraftig, bredskuldret Mand med sort, kruset Haar og Skæg. Hans Ansigt, Hals og Hænder er rødskjoldede af Sol og Vejr. Og bag hans uknappede Skjorte skinner hans brungule, stærkt haarede Bryst frem).

✂

ANE-MARIE

(er mindre og spinklere. Hun er rødhaaret og stærkt fregnet. Men hendes Hud er lys og klar. Og hendes store, blaa-graa Øjne er snare og agtpaagivende. Hendes Mund er bred og smallæbet med smaa, spidse, men skinnende hvide Tænder. - Hun er omtrent jævnaldrende med Manden, et Par og fyrrer; men hun ser yngre ud).

Da *Søren* for syv Aar siden giftede sig med hende, stak alle Nabolagets Smaakvinder Hovederne sammen over deres Kaffekopper og korsede sig. Ikke saa meget fordi *Ane-Marie* var en fattig Tøs, medens *Søren* sad med Jord og Sted - for det blev nærmest hans egen Sag! Men hun havde jo, Pigebarnet, lige siden et halvt Aar efter sin Konfirmation været som et rygende Forargelsens Tegn for hele Eggen!

Hun var kommen til Verden med for stort et Hjerte. *Ingen* kunde hun nægte noget. Og som Bier om en Mjødurt, summede Karlfolket om hende.

Og det bliver jo naturligvis i Længden lidt kedeligt at se paa for de andre Markens Blomster. -

Men hvad der var endnu mere irriterende: *Ane-Maries* Børn døde!

Hun havde faaet fem; men hver Gang havde hun haft den Lykke at miste dem.

De døde for hende. Enten straks ved Fødselen; eller bare efter et Par Dages Forløb.

Og det er jo en uhyre Chance.

Pigelil efter Pigelil sad hen med deres Kærlighedspanter. Men naar *Ane-Marie* rejste sig fra sin Barselseng, var hun lige frank og fri og lige arbejdsfæhig. Der var hverken Tale om Dit eller Dat, om Taarer, Amtstue eller Alimentationsbidrag. - Saa det var jo intet Under, at Pigen var efterspurgt.

Et Par Gange havde Misundelsen forsøgt at sværte hende; og der var bleven indledet retslig Undersøgelse. Men *Ane* havde klaret tappert fra sig: Børnene var døde en naturlig Død.

Og hun lo højt mod Sky med sine hvide Tænder. Hvornæst hun lagde ud paa en frisk

Men alt som Tiden led, led Aarene jo med; og *Ane-Marie* gled ind i Trediverne.

Saa var det, at *Søren Jeppesen* viste sig.

Han tonede først forsigtig frem i Horisonten; og *Ane-Marie* saa' ham an. Og øjeblikkelig tik hun Syn paa, at *ham* kunde der gøres noget ud af, nu hun var over Ungdommen.

Men *Søren* dukkede snart bort igen, skræmmet af Rygterne.

Ane-Marie smilede. Hun havde én Gang set hans Øjne paa nært Hold. Og hun tog ikke fejl!

Saa gjorde hun rent Bord og fejede for en Stund alle uvedkommende til Side.

Det holdt haardt, ikke mindst for hende selv; men hun *gjorde* det.

Og *Søren Jeppesen* tonede frem paa ny.

Ane lod ham skulke nærmere uden at tage mindste Notis af ham. Ja, hun begyndte endogsaa saa smaat at drive Hokusfokus med en anden.

✂_Det hjalp! - Og en Aften, da hun "tilfældig" kom forbi *Sørens* Gaard, sprang han frem over sit Havedige og stillede sig i Vejen for hende.

✂_ Ku' Du nu'ne dy Dig længer! (sagde hun.)

✂_ Næi ... hæ!

Og fra den Stund af var de ofte sammen. -

Men der var ikke Tale om, at han kunde faa sin Vilje med hende; hun kendte sine Mandfolk nu! Og det meste

af et Aar gik hen med Skærmydsler og Kraftprøver Parret imellem. - Saa endelig gav han sig over og tilbød at gifte hende.

Og nu havde hun, som sagt, været hans lovformelige Ægtehalvdel i syv Aar. -

Men Snakken holdt ikke op af den Grund. Snart hed det sig, at hun var "go'e Venner" med *dent* og snart med *den*. Dog, der var Ingen, der kunde sætte Fingeren durk paa Bylden og sige: dér, dér har vi hende!

Og *Søren* vogtede desuden paa hende "som en Smed". 292 Maaltidet er endt. Træskeerne er sat tilbage i deres Stropper og Grødfadet baaret ud.

|X

SØREN

(*ligger halvt henslængt paa Bænken og ryger sin Pibe*).

Og

|X

ANE-MARIE

(*sidder tæt under Lampen og strikker*).

Der er dødsensstille paa Gaarden. Maanen er staaet op. Og man hører en Ugle skogre og tude ude i Haven.

Klokken er godt paa Vej til ni. Og i den sidste halve Time er der ikke bleven mælet et Ord.

|X

SØREN

(*strækker sig gabende paa Bænken*).

Ja . . . aa ja! Vi sku' vel ellers se aa komme i Dynerne.

|X

ANE-MARIE

(*med Strikketøjet, en lang, graablaa Hose*).

Ja-a . . . Jeg vilde da ellers nok ha' lukket denne her Taa først.

|X

SØREN

(*svarer ikke*).

|X

ANE-MARIE

(*strikker videre*).

Pludselig hører man Porten knage paa sine Hængsler. Og i samme Nu sætter Lænkehunden i med at gø.

|X

SØREN

(*rejser sig*).

Hvem Satan er *det*!

|X

ANE-MARIE

(*rolig*).

Jeg ka'ne vi'e't ... Det er vel et Menneske.

En Skikkelse gaar forbi Vinduerne hen ad Køkkendøren til. Saa famler den sig frem gennem Køkkenet og kommer ind i Stuen.

Det er *Mads Nielsen*; *Sørens* gode Ven og Nabo. Ogsaa han er Gaardmand og boer en halv Mils Vej borte ovre paa den anden Side Lindelseskoven. - For Tiden er det *ham*, Rygtet sætter sammen med *Ane*.

SØREN (med et hurtigt Blik paa Konen, hos hvem ingen Bevægelse spores).

Naa, det er Dig, *Mads* ...

|X

MADS

, Ja-a ... Go'avten i Stuen!

|X

SØREN.

Go'avten ...

|X

ANE-MARIE

(uden at løfte Hovedet).

Go'avten . . .

Pause.

Lænkehunden vedbliver at skælde ud.

|X

MADS

(med en Drejning mod Vinduet).

Han er vagtsom.

|X

SØREN.

Ja-a ...

|X

ANE-MARIE.

Ja-a ... det er han jo til.

|X

MADS.

Ja-a ... det er han vel ...

Pause.

|X

ANE-MARIE.

Vil Du'ne sidde, Mads Nielsen ... Væsgod.

|X

MADS

(sætter sig pa Bænken).

Ja-a, jeg sku' jo da ellers se og liste hjemad ...

|X

SØREN

(med et Blink i Øjet).

Den gamle lider vel ikke aa ligge alene ... hæ?

|X

MADS.

Hæ ...

|X

ANE-MARIE.

Hæ ...

Mads Nielsen har giftet sig sin Gaard til. Han er et Par og trediv; og hans Kone godt op mod de tres.

293

|X

SØREN

(tager en Kardus Tobak fra Vindueskarmen og stiller frem paa Bordet).

|X

MADS

(banker sin Pibe ud paa Gulvet, stopper og tænder).

|X

ANE-MARIE

(strikker).

Pause.

|X

MADS.

Ja-a, jeg kom jo da ellers for aa spørre, om jeg saa ku' køre med Jer til Marked paa Fredav ...

|X

SØREN.

Jo-o ... det ku' Du vel nok ...

|X

MADS

(forklarende).

Mikkel Hjulmand sku' jo laane Bæsterne til sin Rugstub ...

|X

SØREN

(atter med et Blink).

Ska' den gamle med?

|X

MADS.

H-næi ... hun er sgu'nne til aa stavle op paa en Vogn længer. End si'e da køre to Mil ...!

|X

SØREN.

Næi ... det er hun vel ikke ... Ligger hun?

|X

MADS.

Ja-a ... Benene er jo saa tykke paa hin som et Par Sække ... Men *Kæften* ka' hun sgu bru'e!

|X

SØREN.

Hæ ... ja, det er jo det sidste, di mister!

Pause.

|X

MADS.

I fik vel saa Byggen ind?

|X

SØREN.

Jo-o ...

|X

MADS.

Ja, jeg tog jo mit det sidste i Søndavs.

|X

SØREN.

Det gjor'e Du vel ...

|X

MADS.

Ja-a jeg gjor'e ... Hva' Tid bli'er det saa paa Fredav?

|X

SØREN.

Henad ti Slet vel ...

|X

MADS

(rejser sig).

Naa ... Ja, saa lister jeg a' igen ...

|X

SØREN.

Ska' det være ...?

|X

MADS.

Jo-o, Klokken er jo manne ...

|X

SØREN.

Ja-a ...

|X

MADS

(rækker en slatten Haand).

Go'nat da.

|X

SØREN.

Go'nat, Mads ...

|X

MADS

(som ovenfor).

Go'nat, Ane-Marie.

|X

ANE-MARIE

(rolig).

Go'nat ...

|X

SØREN

(griner).

La' nu den gamle ligge i Fre', hører Du ... hæ!

|X

MADS

(ser uvilkaarlig hen mod Ane).

Ja, Du har nemt ved aa sprekkelere for andre!

|X

SØREN

(peger paa Konen. En Kende onskabsfuld).

Du ku' li' aa laane hinne ... hva'?

|X

ANE-MARIE

(løfter Hovedet fra Strikkehosen).

Naa, Søren, spil nu'nne Komeije!

294

|X

SØREN

(griner igen).

Hæ . . . !

|X

MADS

(bøjer Ansigtet væk; og gaar uden videre Adjøs tilbage gennem Køkkenet, ud forbi Vinduerne til Gaarden og bort gennem Porten).

Lænkehunden er ved at sprække af Tjenesteiver, saalænge den kan høre hans Skridt ned ad Vejen.

Pause.

|X

SØREN

(hænger Piben fra sig og begynder at trække af Klæderne - Puffer til Konen med Albuen).

Hæ ... hva'? ... Hæ, hæ ...!

|X

ANE-MARIE

(rolig).

Aa-aa, Du med dit!

|X

SØREN.

Hæ, hæ ...! - Det er ellers skra-alt nok for ham med den gamle Kanarifugl!

|X

ANE-MARIE.

Han har jo da faaet Gaarden!

|X

SØREN.

Ja-a ...

Pause.

|X

SØREN

(der nu er afklædt, slaar den uhyre Overdyne til Side og kryber i Seng).

|X

ANE-MARIE

(pusler rundt i Stuen. Hun har faaet sat Taa paa Hosen).

Rikke Jensens var her indenfor i Middavs ...

|X

SØREN

(fra Sengen).

Hum . . .

|X

ANE-MARIE

(begynder at klæde sig af).

Hun vilde gerne ha' den halle Skæppe Katøfler ...

|X

SØREN.

Saa la' hinne faa dem ... Men hun ska' sgu sæl grave dem op!

|X

ANE-MARIE

(haler Strømperne af efter at have blæst Lampen ud).

|X

SØREN

(gaber).

Aa, jajaja ... Aa-aa Gu' ja ...!

|X

ANE-MARIE

(op i Sengen; entrer tværs over Manden og lægger sig paa sin Plads langs Væggen).

Pause.

|X

SØREN.

Vi sku' vel ha' di Blommer ned til Degnens ...

|X

ANE-MARIE.

Dem plukker jeg i Maaren ...

Langvarig Pause.

|X

SØREN

(begynder at hygge sig i Sengevarmen).

Ane . . .

|X

ANE-MARIE

(giver intet Livstegn).

|X

SØREN

(højere).

Ane ...

|X

ANE-MARIE

(fremdeles stum).

Ane, for Satan!

|X

ANE-MARIE
(*søvnig-arrig*).

Ja! ... Ka' Du'nne la' mig sove!

|X

SØREN
(*griber fat i hende*).

Sludder . . . !

|X Maanen, der nu er naaet op over Ladelængen, titter ind gennem Vinduerne og fylder Stuen med et poetisk Lys.

295

|X

TREDJE AFDELING

Gaardspladsen. -

Fredag, Markedsdagen.

Fjedervognen med de to smaa brune for holder for Døren.

Det er Solskin med frisk Blæst.

Søren og Mads staar i Kisteklæderne ved Siden af Køretøjet og bakker af deres Piber.

|X

MADS
(*slaaer med Pibespidsen hen mod Vognen*).

Ska' der kun ét Sæde i?

|X

SØREN.

Næi ...

|X

MADS.

Hum ...

|X

SØREN.

Vi har Ane mellem vos ... Det ta'er Du vel 'nde fortry'elig op, hæ?

|X

MADS
(*gemmer Øjnene bort*).

Næi . . .

|X

SØREN
(*lunt*).

Hæ, hæ! -- (*Raaber mod Døren:*) Kommer Du saa?

|X

ANE-MARIE
(*inde i Huset*).

Ja, jo! nu er jeg her! (*Frem. Hun er i Stadsen: graablaa Hvergarnskjole, skrigende "fransk Sjal", brune Traadhandsker og en mærkelig lille, fladtrykt "Konehat" af sort Fløjl, med gule, røde og blaa Blomster. -*

Straks hun faar Øje paa Vognen, siger hun:) Ska' vi'nne ha' fler end som én Agestol?

|X
SØREN.

Næi ...

|X
ANE-MARIE.

Jamen vi *har* jo da *to!*

|X
SØREN.

Ja-a ...

|X
ANE-MARIE.

Og naar vi nu ska' til Bys, saa ...

|X
SØREN
(*vrippen*).

Jeg vil nu'nne ha' fler end som én i, si'er jeg! - Sid saa op!

|X
MADS
(*lister sig stiltiende op og sætter sig længst til venstre paa Sædet*).

|X
SØREN.

Saa *Du*, Ane!

|X
ANE-MARIE.

Jamen Døren ...

|X
SØREN.

Den ska' jeg nok lukke ...

|X
ANE-MARIE
(*kravler med Besvær op i Vognen. Ingen hjælper hende*).

|X
SØREN
(*sætter en mægtig Hængelaas for Døren og stopper derefter Nøglen op i Tagskægget*).

|X
ANE-MARIE
(*hurtigt*).

Jeg har glemt mit Lommetørklæde!

|X
SØREN.

Satans osse ...! Saa hent det!

|X
ANE-MARIE
(*ned af Vognen; fisker Nøglen frem og gaar ind i Huset. - Ud igen og laaser*).

|X

SØREN.

Ka' Du kumme Dig ...

|X

ANE-MARIE.

Jo, jo! (*Begynder at kravle op.*) Du ku' sgu da aa gerne *hjælpe*, Søren!

296

|X

SØREN

(*lægger en flad Haand paa hver Side af hendes Bagdel og skyder til. - Med et Grin op til Mads.*)

Hun har sgu Rompekyd for Pengene ... hæ, hæ!

|X

MADS.

Hæ ...!

|X

SØREN

(*kryber derpaa selv op.*)

Man kommer til Sæde: *Mads* til venstre, *Søren* til højre, og *Ane-Marie* i Midten. Hun sidder noget ubekvemt kilet ind imellem dem, halvt oppe paa hver af Sidemændenes Ben.

|X

ANE-MARIE

(*vrikker med Bagkroppen for at komme ned paa Sædet.*)

Du ku' sgu da aa gerne ha' smidt den anden Agestol paa med, Søren!

|X

SØREN

(*lidt onskabsfuld.*)

Hæ, hæ ...! Hvorfor er Du saa bredfimpet!

|X

MADS

(*mæglende.*)

Naar vi først har kørt lidt, Ane, saa ryster vi nok sammen ...

|X

SØREN.

Gu' gør vi saa, ja! (*samler Tømmerne:*) Naa, brune! ... Tjø, tjø! ... Saa ka' vi ...!

Hestene sætter sig i Bevægelse, og Vognen skumpler hen over Brostenene og ud gennem Porten.

Lænkehunden raser som en vanvittig

Portfløjene bliver staaende aaben.

|X

FJERDE AFDELING

Udturen.

Den første Mils Vej er der ingen, der taler.

Et Par Gange banker *Mads* og *Søren* Piberne ud, stopper og tænder.

Langsomt og sindigt rumler Køretøjet af Sted ad de pilehegnede Veje. Solen skinner varmt, og Blæsten jager Støvet op i store, tætte Skyer. -

Saa standser *Søren* pludselig Hestene. Mandfolkene skal af paa Naturens Vegne.

Da Forretningen er besørget, siger

☒
SØREN.

Ska' du'nne ned med det samme, Ane? ANE. Næi ...

☒
SØREN.

Ja, jeg *holder* sgunne tiere, a' Du véd det ...

☒
ANE-MARIE.

Næi ... kør kun Du ...

Og saa køres der. - -

Da man er naaet frem til en halv Mils Vej fra Købstaden, peger

MADS (med sin Pibe ind mod et Gab mellem to Pile). Der er Kirken. . .

☒
ANE-MARIE.

Ja-a ...

297

☒
SØREN.

Ja-a ... der er hun. - Hun syner længer væk end som vor.

☒
MADS.

Ja-a ...

☒
ANE-MARIE.

Vor har jo ingen Taarn heller ...

☒
MADS.

Næi, vor har jo ingen Taarn ...

☒
SØREN.

Næi, det er jo kun Købstadkirker, der har Taarn ...

☒
ANE-MARIE.

Ja-a ...

☒
MADS.

Ja-a ... det æ det ...

Vognen ruller videre.

Punktum og Tankestreg.

|X

FEMTE AFDELING

Markedet. -

Fire smaa Timer har man været om at køre de to Mil.

Hestene er sat ind hos Købmanden. Og *Mads, Søren og Ane* sjokker nu rundt i Byen og ser paa Sagerne.

Oppe paa Raadhustorvet drejer en flunkende, nymalet Karrusel rundt.

Den staar de tavs og glør paa i stive tre Kvarter. -

Ved Siden af Karrusellen forevises: *En levendes Havfrue, fanget af Barken Vilhelmine i Nordsøen. -*
Udraaberen foran Telt døren er sorteblaa i Ansigtet af at skrike:

|X - Ti Øre, mine Herskaber! *Kun ti Øre!*

|X

ANE-MARIE

(trækker Søren i Ærmet).

Ska' vi'nne gaa ind og se hinde, Søren ...

|X

SØREN

(der har knusende Lyst).

Næi ... hva' ska' vi se paa det Skidt for ...

|X

ANE-MARIE.

Jeg har aldri' set en Havfrue før ... Har Du, Mads ...?

|X

MADS.

Næi ...

|X

SØREN

(opofrende).

Ja, vi ka sgu godt gaa derind ...! *(Til Ud-raberem)* Vi er tre Personer her, ka' vi'nne daske ind for en Femogtyveøre ?

|X

UDRAABEREN

(med en affabel Duvning)

: Passér ! *(Vender sig mod Mængden:)* Kun ti Øre!

|X

SØREN

(gotter sig over de fem Øre sparet).

Hæ, hæ !

Selskabet gaar ind i Teltet.

Midt paa et Bord derinde ligger *Havfruen*. Hun er meget mager og meget rød næset. Dertil er hun dybt nedringet med fremspringende Nøglebøn, nøgne, nubrede Arme og hvide Treknaps-Handske. Paa det udslagne Haar bærer hun Tang. Og hun ender i en mægtig opadbøjet Pampaché-Fiskehale, der minder om et

298 Overflødigshorn. Bordpladen er belagt med Spejlglas og skal forestille Verdenshavet. -

Teltet fyldes lidt efter lidt med skuelystne.

Udraaberen kommer ind og bliver

|X

FOREVISER

: Dette enestaaende, vellykkede Eksemplar af Havfrueslægten er fanget den 24. Juli i Fjor af Barken Vilhelmine under en Storm i Nordsøen! De ser, mine Herskaber, at hun er halvt Fisk og halvt Menneske ...

|X

SØREN.

Er hun levende?

|X

FOREVISEREN.

Gu' er hun levende! (*Til Havfruen:*) Smil, Deres kongelige Højhed! Og vis samtidig det højtærede Publikum, hvorledes Di i Deres gyldne Frihedstid bar Dem ad med at kløve Havets Bølger!

|X

HAVFRUEN

(*smiler sløvt og tager Svømmetag*).

|X

FOREVISEREN.

Hun smiler! Hun bevæger de skønne Forlemmer ! Hun mindes ...

|X

EN BONDEMAND.

Ka' hun snakke?

|X

FOREVISEREN.

Talens almindelige Brug er hende ganske vist nægtet, min brave Agrar, idet hun er døvstum som Resten af hendes vaade Brødre! Men hun kan grynte ... Hør!

|X

HAVFRUEN

(*grynter*).

|X

FOREVISEREN

.... Og hun æder sine ti Pund Fisk om Dagen og føder levende Unger!.

|X

EN UNGKARL.

Ka' vi'nne faa det aa se?

Fnisen.

|X

FOREVISEREN.

Nej, mine ærede Herskaber, det kan Di ikke! Hendes Majestæt æder kun om Naten og føder kun, naar hun er i Havsnød!

|X

SØREN.

Hendes Næse er no'et rød ...

|X

FOREVISEREN.

De ser skarpt, min kære Herremand! Det er af Længsel efter sit rette Element! - *(Til Havfruen :)* Vil Deres kongelige Højhed behage at ringe af!

|X

HAVFRUEN

(tager en liden Bordklokke, der staar skjult bag hendes Hale, og ringer med den).

|X

FOREVISEREN

(begeistret).

Hvilken Dressur! - Forestillingen ...

|X

ANE-MARIE.

Hvorfor har hun Handsker paa?

|X

FOREVISEREN

(med et galant Buk).

Ædle Dame, fordi hendes Luffer ellers vilde indtørres af Luftens Aande og falde fra hinanden! - Forestillingen er forbi, mine Herskaber! 299 Publikum udenfor bliver utaalmodigt! Man stormer paa! Anbefal mig godhedsfuldt til Deres ærede Slægt og Bekendtere! - *Kun ti Øre!*

Han trækker Forhænget for Teltdøren til Side, og de skuelystne forsvinder. Havfruen napper skyndsomst en halv Bajer frem bag sin Hale og sætter den for Munden . . .

Mads, Søren og Ane-Marie sidder Side om Side nede i en Beværtningskælder og spiser.

De har taget sig hver en Portion stegte Aal á 20 Øre med Masser af Kartoffler og Rugbrød til.

Vinduerne staar aabne og Markedsstøjen fylder Luften.

Glade Bønder tumler op og ned ad Kældertrappen for at læske deres Tørst.

Ogsaa *Mads* og *Søren* har stukket adskilligt Spiritus under Vesten. Deres Ansigter skinner og deres Bevægelser er blevet lidt ubeherskede. *Madses* Hænder forvilder sig af og til hen paa *Ane-Maries* Krop. Men *Søren* tager ingeniende Anstød deraf. Han klukker bare godmodigt:

|X -- Hæ, hæ ! (Rusen har gjort ham liberal!).

|X

ANE-MARIE

(sidder urørligt imellem dem og lader sig fingerere. Kun naar Tilnærmelserne bliver for nærgaaende, siger hun være sig til Manden eller Vennen):

Ka' Du dy Dig lidt!

Udenfor spiller Lirekasserne diverse Melodier.

|X

SØREN

(der er færdig med Aalen).

Ska' vi ta' en Saapken til?

|X

MADS.

Ja-a ... en Pons!

|X

SØREN.

Vil Du aa ha' en Pons, Ane?

|X

ANE-MARIE.

Næi ... jeg vil kun ha' Kaffe. - Ka' Du dy Dig, Mads!

|X

SØREN

(*morer sig*).

Hæ, hæ! ... Hva' Fa'en, Kælling, *det* ka' sgu da'nne ska'e Dig!

|X

MADS

(*griner*).

Hi, hi! ... (*Prøver igen.*) Hun er saa krilrekødet!

|X

ANE-MARIE

(*slænger hans Haand væk*).

Pas Dig sæl . . .

|X

SØREN

(*raaber ud i Lokalet*).

To Pons aa en Kaffe!

|X

VÆRTEN.

Javel!

Punsen (sort Kaffe med Rom) og Kaffen serveres.

Aften. -

Søren, Mads og Ane kommer ind i Købmandens Butik.

Mandfolkene er nu temmelig berusede; og *Ane-Marie* har for Sikkerheds Skyld taget en under hver Arm.

|X

SØREN

(*tykt Mæle. Skyder Brystet frem*).

Vil Di spænde ... fo' min ... vomin ... fo' min *Vogn!*

|X

SVENDEN.

Skal Di allerede hjem, Søren Jeppesen?

|X

SØREN

(*med bred Gestus af den frie Arm*).

I-ja ! -- (*Til Ane:*) Hva' Fa'en staar Du aa river i mig for ...? Slip! (*Slider for at komme løs.*)

|X

ANE-MARIE

(*formanende*).

Søren, Søren!

300

|X

MADS

(*griner fjollet*).

Hi, Hi ...! (*Den ene af hans Arme, Ane-Marie har fat i, hænger slapt ned imellem dem. Men pludselig begynder dens Fingre at famle ved hendes Ben.*)

|X

ANE-MARIE

(*ryster ham*).

Ka' Du dy Dig!

|X

SVENDEN

(*tager Flaske og Glas fra Bagdisken*).

Skal det ikke være en lille Afskedsdram, mine herrer?

|X

ANE-MARIE

(*med et energisk Øjekast*).

Nej! ... her drikkes ikke mere for i Dav!

Sætter sig, stadig med Mandfolkene under Armen, ned paa en Bænk.

|X

SVENDEN

(*raaber ud af Gaarddøren*).

Søren Jeppesens Vogn skal spændes for!

|X

SØREN

(*paa Bænken. Nikker determineret*).

Det er li'e hva' den ska', ja?

|X

ANE-MARIE

(*til Svenden*).

Har Di brungen Sagerne ud?

|X

SVENDEN.

Jo, lille Madam, all er right?

Mandfolkene paa Bænken synker mere og mere sammen i Selvfordybelse. Men *Ane-Marie* sidder agtpaagivende og strunk.

Saa meldes der, at Køretøjet er i Orden.

|X

ANE-MARIE

(*rusker*).

Vognen æ der, Søren ...

|X

SØREN

(*løfter Hovedet*).

Hva' si'er Du, min Pi'e ...

|X

ANE-MARIE.

Vognen æ der!

|X

SØREN.

Naa, æ den det ...

|X

ANE-MARIE

(rusker i Mads, rejser sig og stiver af Sted ud i Gaarden med Kavalererne).

Ved Gaardskarlens Hjælp bringes man til Sæde i den gamle Orden: *Søren* til højre, *Mads* til venstre og *Ane* i Midten.

En tændt Lygte er fastbundet ude paa Enden af Vognstangen.

|X

SØREN

(strammer Linerne).

Saa rejser vi!

Og man ruller frem gennem Porten og ud gennem Byen. -

Paa Torvet og i Gaderne er der Liv og Trængsel. Folk ler, synger og raaber. Der er hængt kulørte Lygter op om Karrusellen. Uden for Teltene flammer Petroleumsfakler. Og der hamres drabeligen paa Tyrehovedet henne ved Kraftprøven. - I Hotel "Harmonien" er der Dans. -

Vognen skrumpler forbi Bryggeriet og over Broen ved "Bomhuset". Den sidste Gaslygte passeres. Man er ude paa Landevejen.

|X

SJETTE AFDELING

- Hjemturen. -

Det gaar i jævnt Trav. De brune stikker nu og da Mulerne sammen, virrer ungdomspolisk med Hovederne og sætter de bedste Ben frem.

De "kan lugte Krybben", som det hedder. -

Søren holder med begge Hænder troligt paa Tømmerne. Men hans Ansigt bøjer sig dybere og dybere ned mod hans Bryst; og det er ham platterdings umuligt at holde Øjnene aabne. Den friske Luft har "slaaet" ham. 301 Ogsaa *Mads Nielsen* er rabundus. Men *hans* Hovede gaar den modsatte Vej. Det synker bagover; hans Næse peger mod Stjernerne.

Ane-Marie ene er lysvaagen. -

Vognen drejer ned ad en Bivej. Farten sagtner. Førret bliver tungere. Hestene gaar over i Skridt.

En stor, bevægelig Lysbue fra Lygten henne foran paa Vognstangen vugger sig oppe under Piletræernes Kroner. Lygteglassene klirrer svagt; og af og til slaar en af Hestenes Sko an mod en Sten, saa Funkerne sprude.

Ellers høres der ingen anden Lyd i Natten end Vognhjulenes dvælende Knasen i Vejens Grus. -

Ane-Marie ser ned mod sin Husbonds Hænder. De ligger fremdeles knyttet ihærdig om Tømmerne. Men noget Styr over Hestene har han ikke . . . Naa, de hitter nok selv deres Vej!

|X -- Mads . . . sover Du, Mads . . . (Hun lægger en Haand paa hans Skulder og klemmer til:) Sover Du . . .

|X

MADS

(retter Hovedet frem og aabner Øjnene).

|X

ANE-MARIE

(læner sig tungt stønnende ind mod ham).

|X

MADS

(vorder med ét lysvaagen . . .).

|X

SØREN

(*derimod slumrer videre -*).

Et opskræmmet Faar bræger højlydt et Steds langt ude paa de nøgne Marker!

|X

SYVENDE AFDELING

Man er naaet hjem. -

Hestene er sat paa Stald. Og Vognen er kørt i Hus.

Søren kommer gennem Køkkenet ind i Stuen, hvor *Mads* og *Ane-Marie* har opholdt sig alene et Kvarterstid.

Lampen er tændt.

|X

SØREN

(*som er frisket lidt op af Søvnens og Køreturens, peger hen mod Mads, der sidder sammensunken paa en Stol*).

Er han stadig li'e fuld !

|X

ANE-MARIE

(*i Færd med at afføre sig Stadsen*).

Ja-a . . . det er han vist ...

|X

SØREN

(*svingler let*).

Fa'en, han drak sgu da'ne mer end som mig! - Mads ... hør lidt Du ...

|X

MADS

(*med Hovedet mod Brystet. Mumler*).

Jæ æ svirende . . .

|X

SØREN

(*gemytlig*).

Hæ, hæ ...! det er Du nok! - Tror Du, Du ka' se aa hitte hjem, Mads?

|X

ANE-MARIE

(*kigger hastig op*).

|X

SØREN

(*højere*).

Mads ... hæ, hæ! tror Du, Du ka' se aa stolpre hjemad?

|X

MADS.

Næi ...

|X

SØREN.

Hva' Satan ska' vi ... (*Faar pludselig et lyst og lystigt Indfald. 302 Nærmere*). Hi, hi, hæ ...! Du ka' jo bli'e liggende her ved Ane aa mig?

|X

MADS

(bøjer Hovedet dybere ned).

|X

ANE-MARIE

(rolig).

Hva' er det, nu Du makkelerer med, Søren?

|X

SØREN

(overstadig lystig paa Grund af sin geniale Idé).

Hæ, hæ . . . ! Vi ka' sgu'nne la' ham tridse a' i den Fo'fatning! *(til Mads:)* Du ka' godt bli'e her i Nat ...

|X

MADS

(svarer ikke).

|X

SØREN

(rusker kraftigt i ham).

Vil Du bli'e her i Nat, spør' jeg?

|X

MADS.

Ja-a ...

|X

SØREN.

Hæ, hæ ... ! Ta' Klæ'erne a' Dig, da!

|X

MADS

(begynder stiltiende at hale af Klæderne).

|X

ANE-MARIE

(i Klokke og Hosefødder.

Hvor vil Du ha' ham?

|X

SØREN

(immer lystig).

I Sengen begriveli'vis ... hæ, hæ! hun er da bred nok! - *(Med en Tilnærmelse:)* Saa kommer Du li'efrem til aa køre med to, Ane, hva'!

|X

ANE-MARIE

(bort fra ham).

Hold Dig ve' Dig sæl, Søren!

|X

SØREN

(efter hende).

Hæ, hæ ...

|X

ANE-MARIE

(slaa ham over Haanden).

Ka' Du dy Dig!

|X

SØREN

(grinende).

Av for Satan! - Hjælp mig, Mads ...

|X

MADS

(afklædt til Skjorten. Gør et pludseligt og livfuldt Udfald mod Ane).

Ki, hi ...! hun er saa krilrekødet!

|X

ANE-MARIE

(slaar ogsaa til ham).

Æ I da rent taaveli'e!

|X

SØREN

(frem igen).

Nap hinde, Mads ... hæ, hæ!

|X

MADS

(nærmer sig med kloformet Haand).

|X

ANE-MARIE

(vredt).

Nu dyr I Jer, si'er jeg! (Sætter sig rolig paa Sengekanten og trækker Klokken og Strømperne af. Derpaa op i Sengen.)

|X

SØREN

(gaar smaafnisende hen til Bordet og blæser Lampen ud. - Vender sig hurtig).

Mads, hvor æ Du, Mads?

Intet Svar.

|X

SØREN

(hurtig hen til Sengen. - Føler sig for).

Næi, halløj, hæ, hæ ... Næi, den gaar sgu 'nde! Der er da Maa'e med Gæstfrihe'en ! (Knubser Mads væk og lægger sig derpaa som et tveægget Sværd mellem ham og Ane.) Mere fuld æ jeg da'nde, hæ, hæ!

|X

MADS

(mumler).

|X

SØREN.

Hæ, hæ ...! Skælder Du u'?

Intet Svar. Stilhed.

303

|X

SØREN

(gotter sig over sit snedige Paafund).

Saaden ha'de I vel 'nde faarestillet Jer Sitavsjonen hæ, hæ! hva?

Intet Svar.

Ny Stilhed.

|X

SØREN

(gaber og strækker sig).

Aa-aa Gu' ja ...! Aa-aarr! ... Ma' bli'er sgu li'godt utiji, saadan en heel Dav ...!

Stilhed.

En Mus gnaver oppe paa Loftet.

|X

SØREN

(falder i Søvn).

|X

MADS og ANE

(drejer et Par Gange uroligt paa sig).

- Saa falder ogsaa de i Søvn. . . .)

Der snorkes over alle Bjærge. - Musen flygter.

|X

OTTENDE AFDELING

Morgen Klokken fire. -

Dagslyset falder graat ind gennem Ruderne.

|X

SØREN

(løfter langsomt Hovedet og kigger paa sine Sovefæller. - Han skulde ud at fodre Heste. Men han er ikke rigtig dristig ved at lade Fællerne ene tilbage: For der er jo da Maa'e med Gæstfrihe'en! - Fa'en, Hestene ka' sgu osse godt vente det Par Timer, til di alle tre ska' op!)

Og han lægger sig tilbage paa Pudene igen. -

Men saa paa én Gang begynder han stille at fnise: Han har paa ny faaet en genial Idé! - Om han nu kunde liste sig ud og fodre Hestene og liste sig ind igen, uden at Mads og Ane mærkede det! Sikken et Puds, han saa ha'de spillet dem! Di vilde ærgre sig i Flint, naar di senere fik det at vide!

Han rejser sig og spejder forsigtig til Siderne: Ane og den anden sover, saa det duner! -

Søren voltigerer ud paa Gulvet og faar Benklæderne paa. Og paa bare Fødder sniger han sig ud af Stuen, gennem Køkkenet og over i Stalden. - Forhængen har han omhyggelig trukket for Alkoven, at ikke Dagslyset skal vække de to ensomme . . .

En knap halv Time efter kommer han listende tilbage og manøvrerer atter op i de lune Dyner.

Han kan næppe bare sig for at le højt: Mads og Ane ligger, som da han forlod dem, varme og forpustede af Søvn. -

Klokken halv syv staar de alle tre op, og Mads Nielsen byder Adjøs og gaar hjem til sit.

|X

SLUTNING

|X

SØREN.

(Naturligvis varede det ikke mange Dage, forinden hele Sognet vidste Besked om, at Mads Nielsen havde tilbragt Markedsnatten i Søren og Anes rummelige Ægteseng. - Søren er selv ivrigst til at fortælle Historien. Og han er ved at gaa til af Fnisen, naar han beretter om, hvorledes han listede ud og fodrede

Wied, Gustav, *Første Violin. Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde. Det svage Køn. Den hellige Aand H. C. Andersen. Et Par Handsker. 1967, 1966-*

Heste og listede sig ind igen, mens de to andre sov)

: Der 304 pudsede jæ dem sgu! (*siger han og vrider sig af Latter.*) Der pudsede jæ dem sgu, hva'? ikke? hæ, hæ! Di snorkede denundegaleme som to Rinossierosser!

X

MADS.

(Men naar Sogneboerne træffer Mads og driver Halløj med ham i Anledningen, saa lader han dem først more sig en Stund, saameget dem lyster. Ja, han er sommetider ligefrem ikke fri for selv at le med. - Men bliver de ham altfor nærgaaende og krakilske, staar han lidt og hænger med Hovedet mod Jorden. Men saa kan han godt falde paa langsomt at løfte det igen, mens han ganske stille siger paa vort elskelige lollandsk)

: Hi, hi . . . ! Ja grin I kuns Folkens ... aa Søren med! (*Her klemmer han det ene Øje til, mens det andet skinner frem som en hel lille skæmtefuld Stjerne:)* Men han va' nu li'egodt alli'evel da'nne inde, da han va' u'e!

Tæppe.